

Rapport 'Verkenning invoering Torenpas Nijkerk'

Rijnbrink
Partner in het cultureel
en sociaal domein

**Samen
Nijkerk**
Samen aan zet!

Onderzoek naar het draagvlak en de haalbaarheid van de invoering van de torenpas

Opdrachtgever: Dialooggroep Torenpas
Opdrachtnemer: Rijnbrink
Auteur: Ildiko van Veldhuizen,
Strategisch adviseur Rijnbrink
Datum: 18-02-2019

SAMENVATTING

Om te toetsen of de invoering van een Torenpas draagvlak vindt in de lokale gemeenschap en haalbaar kan zijn, zijn via deskresearch de minimaregelingen binnen het sociaal domein in diverse gemeenten verkend. Ook zijn er lokale stakeholders geïnterviewd. Uit de verzamelde input blijkt dat daar voldoende draagvlak voor is. Het advies van andere gemeenten is, betrek in het opzetten van een nieuwe regeling vanaf dag één de doelgroep. De meerderheid van de lokale stakeholders vindt dat zowel zij, de gemeente als de doelgroep, gezamenlijk moeten verkennen hoe de precieze invulling en financiering van een nieuwe –geïntegreerde - regeling eruit moet zien. Hierdoor bevat dit rapport geen duidelijke uiteenzetting van de kosten van de verschillende mogelijke scenario's. Het advies is om eerst bovengenoemd proces op te starten.

INHOUDSOPGAVE

1. Inleiding	3
2. Onderzoek	4
2.1 Deskresearch	4
2.2 Interviews	5
3. Bevindingen	6
3.1 Deskresearch	6
3.2 Interviews met stakeholders	8
4. Conclusie en aanbevelingen	13
Bijlage I	14
Bijlage 2	17

1. INLEIDING

Door maatschappelijke veranderingen, zoals burgerinitiatieven en -participatie, initiatieven van organisaties om meer verantwoordelijkheid te nemen voor bepaalde taken in de samenleving verandert de rol van gemeenten. Als gevolg hiervan zoekt de gemeente Nijkerk steeds meer de aansluiting op deze initiatieven en de samenwerking met inwoners en organisaties.

Een lokaal initiatief is de Dialooggroep Leefstijl, welke met het voorstel kwam om een gemeenschappelijke pas te introduceren voor mensen met een laag inkomen. Dit om het voor mensen mogelijk te maken mee te kunnen doen in de samenleving en de drempels van een laag inkomen te verlagen of weg te halen.

Als initiatiefnemer heeft de Dialooggroep Torenpas deze vraag in een opdracht geformuleerd om te verkennen of de invoering van een dergelijke gemeenschappelijke pas van toegevoegde waarde kan zijn.

Inwoners van de gemeente zouden korting kunnen krijgen bij diverse activiteiten, zoals het gebruik van voorzieningen, denk aan de bibliotheek of het zwembad, of bij diverse producten. Op dit moment verstrekt de gemeente Nijkerk (regeling Meedoen en subsidie aan het Jeugdfonds Sport en Cultuur en de Stichting Leergeld) een geldbedrag voor mensen met een laag inkomen, dit zou vervangen kunnen worden door bijvoorbeeld een gemeenschappelijke pas.

Omdat Nijkerk de mooiste toren van Nederland heeft, zou de pas de Torenpas genoemd kunnen worden. Andere gemeenten in Nederland hebben al een vergelijkbare pas, zoals regio Arnhem de GelrePas, Den Haag de Ooievaarspas en Groningen de Stadspas. Ook kleinere gemeenten, zoals Zuidhorn steunen kwetsbare mensen, waaronder specifiek kinderen. In Zuidhorn werd er echter geen gebruik gemaakt van een fysieke pas maar van nieuwe technologie. Via een app kan door middel van het scannen van een code betaald worden, waarbij het bedrag direct wordt overgemaakt naar de rekening van een onderneming of instelling, zonder tussenkomst van de gemeente. Een ander voorbeeld is gemeente Ede, die een website liet ontwikkelen waar mensen hun tegoed kunnen besteden in de webshop “Ede doet mee”.

2. ONDERZOEK

In een verkennend onderzoek werd zowel bij een aantal gemeenten als bij stakeholders uit de regio (Nijkerk) opgehaald wat de toegevoegde waarde kan zijn van de invoering van een dergelijke gemeenschappelijke pas, hoe het wordt gedragen door de lokale gemeenschap en waar rekening mee dient te worden gehouden.

Het doel was om in kaart te brengen welke aspecten een rol spelen bij de invoering van de Torenpas en een beeld te vormen van de haalbaarheid van en draagvlak voor de invoering.

Het onderzoek bestond uit twee onderdelen: deskresearch onder diverse gemeenten inclusief interviews, een interview met een “websitebouwer” die digitale oplossingen biedt in het sociaal domein en open interviews met lokale stakeholders.

De interviews liepen van december 2018 tot februari 2019.

2.1 Deskresearch

De volgende gemeenten zijn bevroegd en onderzocht tijdens de deskresearch fase:

- > Gemeente Arnhem
- > Gemeente Den Haag
- > Gemeente Ede
- > Gemeente Lingewaard
- > Gemeente Midden-Groningen
- > Gemeente Nijkerk
- > Gemeente Zuidhorn

De volgende onderwerpen werden bevroegd:

- > type regeling en visie, beoogde doelen
- > precieze doelgroep
- > financiering
- > privacy
- > knelpunten
- > ervaringen en voorbeeld van werkbare oplossingen, uitvoering en motivatie van keuzes
- > advies om te slagen
- > overige vragen: naast boven genoemde vragen werd tijdens een gesprek doorgevraagd (diepte-interview).

Tot slot werd een interview gehouden met “websitebouwer” Met Gezond Boerenverstand, die voor meerdere gemeenten voor diverse regelingen websites heeft ontwikkeld. Het gaat hierbij om het bieden van digitale oplossingen in het sociaal domein. Het gaat hierbij niet alleen om het ontwikkelen en onderhouden van een website maar ook om het beiden van bijvoorbeeld een helpdesk functie. Met Gezond Boerenverstand kan ook de hele administratie rondom (meedoen)regelingen verzorgen van facturatie tot uitbetalingen. Het voordeel hiervan is dat alles op één plek toegankelijk en overzichtelijk wordt gemaakt. Het is ook mogelijk om een pas aan de website te koppelen. De ervaring van de meeste geïnterviewden is dat een pas wat stigmatiserend kan werken. Meestal worden prijsafspraken gemaakt met instellingen (tussen gemeente en aanbieders); korting geven wordt eerder gezien als een drempel. Meestal vragen commerciële instellingen een eigen bijdrage, non-profit organisaties doen dat niet.

2.2 Interviews

Er werden ca. 23 stakeholders benaderd, niet iedereen kon of wilde meedoen aan een telefonisch interview. De volgende (18) stakeholders hebben deelgenomen aan het onderzoek:

- > Bibliotheek Nijkerk
- > Club Rebel
- > College
- > Gebiedsteam Nijkerk
- > Gemeente Nijkerk 3x (3 interviews maar wordt gezien als 1 stakeholder):
 - beleidsambtenaren, - Loket MO, - wethouder
- > Jeugd sport en cultuurfonds Nijkerk
- > Kreativiteitscentrum De Brink
- > Leergeld Nijkerk
- > Museum Nijkerk
- > Nautilus
- > Nijkerk Sportief en Gezond
- > Ondernemersvereniging Binnenstad - Supermarkt Albert Heijn
- > Seniorweb
- > Sigma
- > Sociaal Domein Raad
- > Vluchtelingenwerk
- > Voedselbank
- > Volksuniversiteit Nijkerk

De volgende aspecten werden meegenomen in een aantal standaard vragen

- > wie precies de doelgroep vormt
- > (veronderstelde) behoefte doelgroep
- > kosten
- > privacy
- > wat nodig is om het werkbaar, uitvoerbaar te maken, haalbaarheid
- > voorbeelden
- > tips en trucs

Er is gekozen om in dit rapport alle informatie anoniem te houden. Uitzondering hierop is als de diverse regelingen binnen de gemeenten worden toegelicht en informatie over de websitebouwer voor gemeenten.

3. BEVINDINGEN

3.1 Deskresearch

De belangrijkste bevindingen uit de deskresearch op een rij:

De **regelingen** binnen de (bevroagde) gemeenten worden bijna in alle gevallen jaarlijks automatisch verlengd na toetsing of inwoners daar nog recht op hebben. In enkele gevallen moeten inwoners elk jaar een aanvraag doen. Ingang van de regelingen is vaak begin van het jaar (rond februari). Het **doel van de regelingen** is het bevorderen van de maatschappelijke deelname van kwetsbare groepen in de samenleving, vermindering van (inkomens)verschillen en hiermee bevordering van gelijkheid en een sterkere samenleving. Tot slot kan een stimulans voor de lokale economie ook als een subdoel worden beschouwd.

Als **doelgroep** zijn kinderen altijd opgenomen in de regelingen. Sommige gemeenten hebben een regeling uitsluitend voor kinderen maar vaker worden hele gezinnen opgenomen in de regeling of zijn regelingen bedoeld voor zowel kinderen als volwassenen. Specifiek kan nog aandacht uitgaan naar senioren of mantelzorgers.

Wat **onder de regeling valt** verschilt erg per gemeente. Sommige gemeenten beperken zich tot sport, cultuur en educatie, andere gemeenten geven ook voor krant, telefonie en internet een bijdrage om deelname in de maatschappij te stimuleren. Vaak is te zien dat gemeenten schoolgaande kinderen wat extra's geven. Bijvoorbeeld als kinderen naar het voortgezet onderwijs gaan. Ook voor sporten wordt er soms wat extra verstrekt.

De **budgetten of bedragen** variëren van totaal enkele honderden euro's tot soms duizend euro en eenmalige regelingen bijvoorbeeld in het geval van overstap naar voortgezet onderwijs. In alle gevallen is de gemeente de (hoofd)financierder met soms eigen bijdragen van instellingen.

Welke organisaties meedoen wordt soms door de gemeente onderhandeld, soms mogen inwoners de gewenste organisaties aandragen. Soms gebeurt dit door bemiddeling. In enkele gevallen spelen partners van de gemeente, zoals Vluchtelingenwerk, Voedselbank, etc. ook een rol in niet alleen in het bereiken maar ook in het informeren van inwoners.

De **uitvoering** geschiedt door middel van een pas, vaak is deze pas gekoppeld aan een website of is de uitvoering alleen door middel van een website of webwinkel. Een app is vooral geschikt voor de jonge generatie, gemeente Zuidhoorn heeft hiervoor gekozen voor haar Kindpakket.

De **ervaring** is, hoe uitgebreider een regeling, hoe meer afstemming nodig is zowel extern als binnen de gemeente tussen de diverse beleidsterreinen. Als voorbeeld werd door één van de bevroagde gemeenten de gemeente Dronten genoemd, waar een pas is voor alle bewoners met een zeer uitgebreid aanbod. Naast tijd zijn hiervoor ook meer financiële middelen nodig. Uitbesteding van (zo veel mogelijk van het externe en administratieve gedeelte van) complexe regelingen is een optie en wordt aangeraden.

Zie bijlage 1 (Tabel 1) voor een vergelijking van de verschillende regelingen bij de gemeenten.

Hieronder de voor- en nadelen op een rij:

Uitvoering	Voordelen	Nadelen
Pas	Makkelijk te gebruiken, kost minder (dan een website), procedures duidelijk (bv selectie deelnemers).	Kan stigmatiserend zijn. Weinig overzicht zonder koppeling met website. Biedt minder maatwerk zonder overleg met instellingen en de gezinnen zelf en kan duurder zijn voor de gemeente.
App	Relatief weinig kosten (ontwikkeling en onderhoud).	Niet iedereen is vaardig om deze technologie te gebruiken. Afhankelijk van gebruikte technologie kan onderhoud of updating moeilijk of niet mogelijk zijn.
Website of webwinkel	Kan alles omvattend en uitgebreid zijn en gekoppeld aan andere administraties. Biedt informatie en een goed overzicht en voldoende gelegenheid om een weloverwogen keuze te maken door inwoners. Procedures zijn duidelijk. Toeleiding organisaties kan door partners en inwoners	Niet iedereen is vaardig om deze technologie te gebruiken. Kosten het hoogst, vooral in combinatie met een pas. Kost veel tijd om het actueel te houden.
Beperkte doelgroep	Communicatie en marketing eenvoudiger. Meer maatwerk mogelijk (concentratie van middelen).	Inwonersbereik is beperkt.
Doelgroep bestaande uit alle inwoners	Bereik brede doelgroep (draagvlak). Niet stigmatiserend. Biedt meer mogelijkheden voor een divers aanbod van activiteiten.	Kost meer (geld en tijd).
Financiering alleen door de gemeente	Eenvoudigere administratie.	Middelen kunnen ontoereikend zijn (voor meer uitgebreide regelingen).
Financiële bijdrage door de organisaties naast financiering gemeente	Gedragen door de hele gemeenschap, gedeelde kosten.	Complexere administratie.

Tabel 2. Voor- en nadelen van diverse regelingen.

3.2 Interviews met stakeholders

De belangrijkste resultaten uit de gesprekken zijn weergegeven in Tabel 3. Deze tabel is te vinden in Bijlage 2.

Gemeente Nijkerk wil het draagvlak voor de Torenpas verkennen. Hieronder staat een samenvatting van de interviews om een beeld te vormen van dit draagvlak. Bij de verwerking van de resultaten was de focus op de kwalitatieve resultaten en niet op de kwantitatieve (hoeveel respondenten precies dezelfde antwoord hebben gegeven maar of het de meerderheid of de minderheid betreft).

Draagvlak

Met uitzondering van één stakeholder hebben alle overige 17 stakeholders het idee zeer positief omarmd. Aangegeven werd dat het niet om het idee gaat maar om de uitwerking of het mogelijk is. Vooral het zoeken naar een win-win situatie voor alle betrokkenen is een belangrijke voorwaarde. Met andere woorden het ging niet om de vraag of de Torenpas zinvol wordt ervaren en draagvlak heeft maar hoe dit te realiseren.

De stakeholder, die de meerwaarde van een pas niet ziet, vindt dat het doel om minima te helpen op een andere manier te realiseren is (zowel screening als hulp). Deze stakeholder is niet tegen het maatschappelijk doel maar tegen de manier van uitvoering (=door middel van een pas). Het maatschappelijke effect van een goede regeling is groot, maar het komt niet door een pas. Het komt door de geboden ondersteuning.

Regeling

Iedereen is het erover eens dat een regeling sociaal gezien veel kan betekenen voor inwoners - namelijk het meedoen aan sociaal maatschappelijke-, culturele activiteiten. Het gaat om vrije tijdsbesteding en deelname aan de maatschappij en dit moet aan alle fronten worden gestimuleerd, gesteund, gefaciliteerd en ook gefinancierd. Vooral als het gaat om de kwetsbare groepen in de samenleving. Als het gaat om alle inwoners, dan moet een andere business- en marketing(model) ontwikkeld worden en gepromoot als een soort kortings- of stimuleringspas om deel te nemen en te profiteren van de voordelen van de lokale gemeenschap. Iedereen moet in dit geval een pas krijgen. Enkele stakeholders vinden dat het doel meer moet zijn dan “de maatschappij op gang krijgen”, dat wil zeggen een eenmalige en weinig betekende impuls geven. Het gaat meer om duurzame oplossingen. Als het om algemene stimulering gaat dan zou het voor iedereen kunnen gelden. Voor velen gaat het meer om de intermenselijke sociale contacten, bijvoorbeeld ter bestrijding van eenzaamheid.

Aangegeven is dat in het bevorderen van sociale participatie een belangrijke rol - een ondersteunende en faciliterende rol - voor de gemeente is weggelegd. Met steun van de gemeente zou bijvoorbeeld het faciliteren van het aanbieden van activiteiten en het verkrijgen van middelen, producten en gebruik van voorzieningen door organisaties - gratis of tegen een gereduceerd tarief - mogelijk moeten zijn. Kwetsbare groepen hebben behoefte aan laagdrempelige activiteiten, ook dicht bij hen in de buurt en zo goedkoop mogelijk.

Als de gemeente een totaalpakket wil geven - voor alle inwoners-, moet men eerst goed onderzoeken om meer (in)zicht krijgen in de gevolgen en beter presenteren wat het inhoudt, een totaalpakket moet niet een doel op zich zijn. Startpunt moet de huidige regeling voor kinderen zijn wordt vaak aangegeven. De beslissing over wie in aanmerking komt voor een regeling moet bij de gemeente liggen.

Als het om de regeling zelf gaat, is het goed als inwoners op een eenvoudige manier snel toegang kunnen krijgen tot meerdere regelingen. Sommige mensen weten echter niet eens wat de mogelijkheden zijn en/of ze in aanmerking kunnen komen voor een regeling.

Mensen in de doelgroep zijn ook lastig te bereiken. Hier moet ook aandacht voor zijn. Het idee kan zijn om een loket binnen de gemeente te openen om door te verwijzen. Als er meer samenwerking tussen diverse partijen zou zijn, dan zou de pas laagdrempelig kunnen worden uitgevoerd.

Samenwerking tussen stakeholders

Door meerdere stakeholders werd de **samenwerking** tussen partijen aangehaald. Zij vinden dat zij elkaar kunnen versterken en samen meer kunnen betekenen voor de samenleving. Meer samen doen (non-profit, profit, fondsen), kan nieuwe andere financieringsmogelijkheden laten ontstaan die nodig zijn. Fondsen hebben vaak maatschappelijk relevante doelstellingen, aansluiting zoeken bij deze doelstellingen, om meer voor de gemeenschap te bereiken, kan de samenwerking tussen stakeholders stimuleren, bevorderen. Kortom meer samenwerking - en dit te verkennen- is wenselijk.

Meer **samenwerking** kan ook leiden tot meer **samenhang** in de regelingen. Als meer samenhang wordt aangebracht, dan kunnen aanvragen en toetsen op dezelfde manier worden georganiseerd. Regelingen samenvoegen en elkaar versterken, daar is behoefte aan. Hoe dit precies moet of kan, daarover willen stakeholders in dialoog met de gemeente. Dit heeft naast macro- ook microaspecten, bijvoorbeeld de procedures. Juist mensen die iets hard nodig hebben moeten niet elke keer hun verhaal opnieuw hoeven doen en opnieuw iets moeten aanvragen. Voordeel in de huidige regelingen is dat mensen zelf kunnen kiezen waar ze worden ingezet en dit moet ook zo blijven.

Vooronderzoek en monitoring (procedurale kant)

Verwachting is dat als regelingen worden geïntegreerd, in samenhang worden ingezet, dat dit preventief gaat werken en daardoor mensen meer kunnen participeren in de samenleving en minder eenzaam, depressief etc. zullen zijn.

Als de gemeente hiervoor middelen beschikbaar stelt, dan moet dit effectief **gemonitord** worden. Krijgen bijvoorbeeld mensen echt meer sociale contacten en voelen ze zich beter? Nemen ze deel aan meer activiteiten, etc.? Het gaat om de maatschappelijke effecten maar ook om bewustwording (dat er een bepaald resultaat wordt verwacht en of de doelen zijn gehaald). De effecten van de investeringen moeten worden gemeten. Dit betekent dat regelingen met zorg opgezet moeten worden. Eerst moet alles goed **uitgezocht** worden: Wie is precies de doelgroep, wat gaat het kosten? Waar wil je als gemeente dat minima aan meedoen - sport, cultuur, educatie? Wat is precies de behoefte van de inwoners? Zij moeten ook betrokken worden in een brede verkenning - nu wordt over hen gesproken en besloten, niet met hen. Wie gaat de pas betalen? Moet geld op de pas gezet worden of moet het in natura? Om hoeveel gezinnen of alleenstaanden gaat het, hoe bereik je ze, wat is al geregeld en wat kan beter? Voor verschillende doelgroepen kunnen verschillende oplossingen, opbrengsten en effecten gelden.

Evaluatie

Goed **evalueren**, altijd kunnen bijsturen en aanpassingen doorvoeren, ook al zijn er al afspraken gemaakt, is een belangrijke voorwaarde van een goede regeling. Het moet een dynamisch geheel zijn en er moet veel aandacht zijn voor blijvende samenwerkingen met en tussen (bestaande) partijen - vooral als ze het voor de gemeente kunnen vergemakkelijken. Het moet niet iets zijn van de gemeente alleen, maar ook van de inwoners. Zij moeten die verbindingen in samenwerking en het vangnet voelen en zien. Ook de behoefte van inwoners kan via de samenwerkingspartners beter in beeld worden gebracht.

Totaalpakket

De stakeholders zeggen over een **totaaloplossing** (pas, regeling) voor alle inwoners het volgende:

- > Sommige organisaties en instellingen geven aan mee te willen doen als het voor hen kostenneutraal wordt.
- > Sommige stakeholders vinden juist dat organisaties het eigen belang moeten overstijgen.
- > Eén stakeholder gaf het idee van een cadeaubon die in een willekeurige winkel besteed kan worden voor het juiste doel natuurlijk.
- > Eén ondervraagde van de Gemeente Nijkerk vindt dat er pas op de plaats moet zijn bij het bekijken wat wel en wat niet wordt vergoed en onder de regeling kan vallen vooral als een geldbedrag op een pas wordt gezet om niet bedoeld gebruik te voorkomen.

Als de gemeente een grote groep kan bereiken, dan is dat heel efficiënt en draagt bij aan een win-win (bijvoorbeeld omdat het makkelijker is om korting te geven). Lokale ondernemers zijn zeker bereid om mee te denken over een op een creatieve manier te ontwikkelen business model en om op een creatieve manier invulling te geven aan een regeling, zodat het voor iedereen voordelig wordt. Hier wordt ook de eigen bijdrage en deelname van de doelgroep genoemd, die iets terug kan doen bijvoorbeeld als vrijwilliger of mantelzorger, etc. (bijvoorbeeld via een puntensysteem iets verdienen).

Communicatie

Goede **communicatie** is van wezenlijk belang. Als inwoners achter de initiatieven van de gemeente staan, dan moeten zij ook hun steentjes bijdragen, inclusief mensen die in de bijstand zitten. Niet alleen verwachten dat de gemeente alles doet maar actief en breed dragen en uitdragen door inwoners is een must. Goede publiciteit is hiervoor onontbeerlijk, bijvoorbeeld via folders e.d.

Mensen moeten duidelijk weten wanneer ze wel en wanneer ze niet gebruik kunnen maken van de regelingen en dit goed onderbouwen. Als het niet kan een heldere klachtenprocedure opstellen en aanbieden. Het mooiste zou zijn als instellingen en mensen die betrokken zijn bij de inwoners ook op de hoogte zijn van de regelingen en die kunnen uitleggen en inwoners tot deelname stimuleren en leiden. Voorlichting kan helpen om zaken meer transparant te maken - wat is de bijdrage van de gemeente en wat doen andere partijen e.d.? Goede profilering is de sleutel.

Invoering

Aandachtspunten bij de **invoering** van de pas zijn niet alleen dat eerst de kosten, onderhoud etc. uitgezocht moeten worden maar ook hoe hulp wordt geboden aan mensen die niet met een bijbehorende website om kunnen gaan. Nu is de "workload" van de helpende instellingen verdeeld maar als er één centrale punt zou komen dan moet dat goed geregeld zijn en afhandeling kan veel tijd in beslag nemen. Gemeente Ede heeft hiervoor vrijwilligers ingezet, inwoners kunnen naar een loket waar ze worden geholpen. Gemeente Lingewaard heeft dit uitbesteed.

Doelgroep

Een deel van de ondervraagden vindt dat een pas **niet alleen voor mensen in de bijstand** beschikbaar moet zijn maar ook voor mensen die net boven de armoedegrens leven of door een bepaalde reden te weinig besteedbare inkomens hebben, bijvoorbeeld net geen toeslagen krijgen en daardoor het (financieel) zwaarder hebben dan mensen die in de bijstand zitten of mensen die tijdelijk geen werk hebben, zoals ZZP-ers. Hiervoor zou een restbudget beschikbaar gesteld kunnen worden.

Aanbod

Waar rekening mee dient gehouden te worden is dat Nijkerk geen grote gemeente is. Nu is er veel geregeld door fondsen. Als je veel aanbod en keus hebt, dan wordt het interessant om korting te krijgen - vinden meerdere stakeholders. Alles rondom een pas - aanbieders

en programma's actueel houden op de bijbehorende website, kortingen en speciale acties aanbieden en bijhouden - is echt rendabel als er veel verschillende aanbieders en acties zijn. Sommige gemeenten (bijvoorbeeld Gemeente Lingewaard) geven niet alleen korting en bieden niet alleen acties in de eigen gemeente aan maar ook in dichtbij zijnde grotere gemeenten voor activiteiten, zoals zwemmen voor gehandicapte kinderen, omdat zij niet alles zelf in de eigen gemeente ter beschikking hebben. Dit kan het aanbod verbreden. De geboden ondersteuning moet echt maatwerk zijn en dat kan niet altijd uit de lokale omgeving komen. Kortom, breder kijken dan de eigen gemeente is een voorwaarde. Stakeholders benoemen unaniem de volgende punten als het gaat om wat in de regeling terecht moet komen, alleen de accenten en prioriteiten zijn verschillend, vaak naar eigen belang:

1. Bewegen, sporten en ontspannen
 - a. (Opnieuw) invoeren van schoolzwemmen - voor alle kinderen beschikbaar en niet stigmatiserend.
 - b. Ontspanning in het breedste zin van het woord: bezoek aan de bibliotheek of een museumbezoek (culturele aspect) of een buitenactiviteit in de omgeving (bewegingsaspect).
2. Educatie, onderwijs en zelfontplooiing. Deze worden geassocieerd met meer zelfvertrouwen en sociale contacten, het tegengaan van eenzaamheid en buitensluiting: het kunnen meedoen.
 - a. Hierin komen de culturele instellingen naar voren, de bibliotheek wordt het vaakst genoemd.
 - b. Met betrekking tot educatie wordt als cruciaal moment het naar het voortgezet onderwijs gaan van kinderen ervaren. Dit verdient extra steun vinden heel veel ondervraagden.
3. Stimuleren van gezond levensstijl
 - a. Gezonde voeding.
 - b. Welbevinden.

Kosten

Wat de invoering van een pas precies zal **kosten**, vooral als er gekeken wordt naar verschillende mogelijkheden en voorkeuren is nu nog niet te zeggen. De inschatting is dat het per jaar om ca. €10.000 gaat (structureel), vooral als er een website gekoppeld is aan de pas. Dit is exclusief opstartkosten. Nader onderzoek naar exacte bedragen is gewenst. De "websitebouwer" gaf ook aan dat eerst de omvang, het doel en de uitvoering van de regeling bekend moet zijn, voordat er een prijsopgave gegeven kan worden. Dit omdat als de gemeente in gesprek gaat met de diverse stakeholders, per stakeholder de mogelijkheden verschillen en ook de uitkomsten en eigen bijdragen. Het hangt ook van de onderhandelingen af en een eventuele business case. Bovendien zijn bijdragen niet altijd of uitsluitend uit te drukken in euro's maar ook in maatschappelijke effecten.

Wat niet betaalbaar is

Naast de financiële en materiële kant van ondersteuning wordt ook de aandacht gevestigd op oplossingen met een ander (meer **beleidsmatig**) karakter op de lange termijn. Het gaat daarbij om het opsporen van kwetsbare individuen en groepen en het in kaart brengen van hun situatie. Wat is daarvoor nodig om hen te helpen uit hun situatie te komen? Waar staat iemand en waar kan iemand op bouwen, wat is de perspectief voor de toekomst (mobility mentoring)? Voorlichting, begeleiding, een doordacht stappenplan zijn genoemd. Wat nodig is voor een goede aanpak, is - zoals eerder ook al genoemd - dat ook binnen de gemeente goede afstemming plaats vindt en meer synergie ontstaat. Een combinatie van verschillende beleidsterreinen kan ook de combinatie van verschillende "potjes" betekenen, denk bijvoorbeeld aan de vervlechting van sociaal domein en cultuur. De eerste stap kan een goed opgezette campagne zijn zodat er **bewustwording** ontstaat. Wat

is een gezonde levensstijl, gezonde voeding, hoe en waar kun je (vrijwilligers)werk vinden en dergelijke?

De volgende drie opties springen uit de verzamelde informatie naar voren:
Hierbij is het belangrijk om te vermelden dat de meeste geïnterviewden de voorkeur gaven aan klein beginnen en na grondig onderzoek stap voor stap de huidige mogelijkheden uitbreiden i.p.v. in één keer iets anders invoeren. Behouden van wat goed is en dit optimaliseren, integreren en samen met partners elkaar versterken en realiseren.

Optie 1 Huidige situatie	Optie 2 Pas + website	Optie 3 Totaalpakket
Kindpakket + Meedoen (accent ligt op regeling voor kinderen als startpunt).	Integratie huidige regelingen, grens vlak boven de 130% inkomensgrens.	Totaalpakket = voordeel voor alle inwoners van Nijkerk (en meer voor de minima).
Ondersteuning van minima.	Ook voor mensen die niet in de bijstand / minima zitten maar weinig besteedbaar inkomen hebben	Stimuleringsregeling voor iedereen
Huidige financiering: voornamelijk door de gemeente.	Uitgebreide financiering van de gemeente uit meerdere beleidsterreinen- en bijdrage van deelnemende instellingen.	Op basis van een samen te onderzoeken en op te stellen business model/ financieringsmodel met actieve deelname van de doelgroep en organisaties, ondernemers + gemeente.
Ondersteuning verdeeld over de partners met accent op gemeente.	1 loket bij de gemeente en doorverwijzing.	1 centraal punt bij de gemeente, toeleiding, helpdesk en ondersteuning door alle betrokkenen OF uitbesteding.
Website gemeente.	Website (met geïntegreerde regelingen) van de gemeente met doorverwijzing en pas.	Geïntegreerd webwinkel en pas.
Communicatie vanuit de gemeente.	In de communicatie zijn ook de instellingen betrokken.	Voorlichting, publiciteit en informatieverstrekking/ stimulering ook door instellingen en toeleiding/ profilering.
Geen monitoring - behalve van kosten.	Meting, monitoring van kosten en gebruik.	Doelstellingen/ effectmeting en monitoring of deze worden gehaald en of het juiste wordt gedaan. Monitoring van de doelgroep Evaluatie en bijsturing.
Huidige aanbod aan activiteiten.	Huidige aanbod aanvullen met bijdragen van lokale middenstand en meer ondersteuning aan organisaties.	Zeer breed aanbod aan activiteiten en middelen, producten ook buiten de gemeentegrenzen afspraken waar nodig.

Tabel 4. Weergave van de 3 meest genoemde - mogelijke - oplossingen.

4. CONCLUSIE EN AANBEVELINGEN

Om te weten of er draagvlak is voor de Torenpas zijn meerdere stakeholders geïnterviewd. Hoe andere gemeenten de steun voor mensen met een minimum inkomen, met een bijstandsuitkering hebben geregeld is door een steekproef van gemeenten in beeld gebracht.

Als blijkt dat er een breed draagvlak is, kan dat voor alle inwoners een voordeel opleveren want het betekent het betrekken van een breed maatschappelijk veld, waardoor mensen meer gaan deelnemen aan de maatschappij en elkaar versterken. Voor kwetsbare mensen uit de doelgroep betekent dit dat ze iets gratis of tegen een zeer laag tarief, voor anderen dat ze iets tegen een aantrekkelijke korting kunnen doen.

Uit de resultaten blijkt dat er een breed draagvlak is voor het geven van een nieuwe impuls aan de huidige regeling. Over of het door middel van de Torenpas gebeurt of via een website met pas, zijn de meningen nog verdeeld. De huidige regelingen worden als vertrekpunt worden gezien en niet een hele nieuwe regeling. De integratie van de huidige regelingen kan uiteindelijk leiden tot de droom van velen, namelijk een pas + webwinkel voor alle inwoners als stimulering.

De volgende voorwaarden zijn genoemd waaraan moet worden voldaan voor een wenselijke volgende stap:

- > geen nieuwe regeling maar de huidige regeling als vertrekpunt nemen;
- > regelingen integreren en alle betrokken partijen meer in samenwerkingsverband laten meedoen, efficiëntie en samenwerking stimuleren;
- > stapsgewijze uitbreiding van de regeling naar andere doelgroepen, ook voor activiteiten naar buiten de lokale context maar zo dicht bij mogelijk;
- > verkenning van financieringsmogelijkheden (business model);
- > stellen van duidelijke doelen en monitoren van behaalde resultaten en bijsturen;
- > kosten precies in kaart brengen van pas, website of webwinkel, centraal loket of helpdesk, administratie en keuzes maken (wel of niet uitbesteden e.d.);
- > monitoring van resultaten en screening van de doelgroep (periodiek), toekenning aanvraag in handen van de gemeente, de uitvoering kan worden uitbesteed;
- > extra aandacht voor kinderen die naar het voortgezet onderwijs gaan;
- > communicatie, voorlichting en publiciteit m.b.t. de regeling
- > de gevonden oplossing mag niet stigmatiserend zijn voor de doelgroep en privacy (bv bij diefstal e.d.) moet worden geborgd;
- > goede profilering, marketing;
- > betrekken van doelgroep en stakeholders bij wat nodig is, bij het maken van keuzes en samen de scenario's uitwerken.

Alleen op deze manier wordt een breed gedragen regeling met een breed aanbod voor iedereen haalbaar.

Samenvattend kan gezegd worden dat de vraag niet is of de Gemeente een beleidstraject moet starten om te kijken hoe in te richten en hoe budgetten vrij te maken maar eerst in overleg moet treden met de doelgroep, waar hun behoefte ligt en met de lokale stakeholders en ondernemers om een win-win situatie te creëren en nieuwe uitvoerings- en financiële mogelijkheden te verkennen. De ambities liggen vrij dicht bij elkaar, alleen de uitvoering moet met elkaar verkend worden. Er kan op een creatieve manier iets moois ontstaan waar de gemeente trots op kan zijn en zeker zich daarmee kan profileren als dit goed wordt aangepakt. Dit geldt niet alleen voor de gemeente maar ook voor alle deelnemende organisaties en inwoners van Nijkerk!

BIJLAGE 1

Gemeente	Regeling	Uitvoering	Doelgroep	Financiering
Arnhem www.arnhem.nl	Jaarlijks getoetste, automatisch verlengde regeling. Max. €225 per jaar, incl. €180 voor kledinggeld tot 18 jaar. Excl. sportkaart 9,95 per maand vanaf 18 jaar. Senioren-korting van €50 per jaar voor 65-plussers Mantelzorg-compliment €150 (contant of in cadeaubonnen).	Gelrepas met website van de gemeente Programma wisselt per twee maanden. De pas is overdraagbaar.	Inwoners vanaf 4 jaar Bijstands-uitkering en ander inkomen tot maximaal 120% van de bijstandsnorm.	Klijsma gelden + eigen gemeentelijke bijdrage. Deelnemende bedrijven door gemeente benaderd, korting op afspraak.
Den Haag www.denhaag.nl	Jaarlijks getoetste, automatisch verlengde regeling. Korting op activiteiten, zorg, kleding, gratis reizen voor ouderen, etc. Kinderen doen Mee regeling max. €300 per jaar en 50% korting op bepaalde activiteiten.	Ooievaarspas.	Inkomen tot maximaal 130% van de bijstandsnorm Vermogen onder de vermogensgrens Gezinnen met kinderen tot 18 jaar Kinderen doen Mee regeling 4-18 jaar.	Participatiewet gelden/ Klijsma gelden.
Ede www.ededoetmee.nl	Jaarlijks getoetste, automatisch verlengde regeling. Ede doet mee regeling €200 per jaar. Voor kinderen voor zwemles eenmalig extra €450 en extra budget van €125	Webshop is alleen voor sport, cultuur en recreatie.	Inkomen tot maximaal 130% van de bijstandsnorm.	Klijsma gelden. Deelnemende organisaties geven korting en kunnen worden aangedragen door inwoners of verenigingen. Na besteding maakt gemeente vergoeding over zonder te controleren of

	per jaar voor basisschool en €175 voor voortgezet onderwijs (met bonnetjes).			tegoeden volledig zijn gebruikt. Ondersteuning digitaal minder vaardigen door fysiek loket met vrijwilligers.
Lingewaard www.meedoen inlingewaard.nl	Jaarlijks getoetste, automatisch verlengde regeling Minimaregeling/ Natura Kindregeling Per jaar max. €330 voor 0-18 jaar en €100 automatisch uitbetaald voor 18+.	Webshop (a la bol.com).	Gezinnen met een inkomen tot netto 120% van de bijstandsnorm.	Kleinsma gelden plus eigen budget. Met lokale ondernemers. Wat in de regeling zit is aangedragen door de inwoners. Alles is uitbesteed: marketing, administratie, helpdesk.
Midden-Groningen www.meedoen midden groningen.nl	Per jaar max. €200 incl. Kind pakket - Kindpas Geld wordt omgezet in punten €600 euro per kind (eenmalig) voor voortgezet onderwijs) en een jaar later €100 en €60 contant . Voor kinderen voor instrumentaal en vocaal onderwijs €200. Maatwerk budget voor kinderen tot 18 jaar gericht op meedoen.	Webshop en Kindpas.	Inkomen tot maximaal 125% van de bijstandsnorm.	Kleinsma gelden plus eigen budget. Zeer uitgebreid meedoen regeling (krant, telefonie, internet, etc.) De partners van de webwinkel (Humanitas, Vluchtelingen werk etc.) informeren de inwoners.
Zuidhoorn (opgegaan in gemeente Westerkwartier) www. zuidhorn.nl	Door inwoner elk jaar aan te vragen regeling. Kindpakket per jaar met € 300 per kind.	App, gekoppeld aan een website van de gemeente (moderne technologie).	Kinderen van ouders met een minimum-inkomen.	Kleinsma gelden in samenwerking met lokale organisaties, verenigingen en partners, zoals Stichting welzijn gemeente Zuidhorn (SwgZ), Stichting Leer-geld,

				Jeugdcultuur- en Jeugdsportfonds en de Vakantiebank.
--	--	--	--	---

Tabel 1. Vergelijking van de regelingen bij verschillende gemeenten.

BIJLAGE 2

Leeswijzer: In de tabel zijn de kolommen logisch (cumulatief) opgebouwd uit de verschillende opties, de rijen niet.

Rood = basis, wordt als vanzelfsprekend gezien

Geel = wordt gezien als een tweede stap of door relatief weinig stakeholders aangegeven als oplossing

Groen = door de meeste stakeholders als meest wenselijke of als oplossing genoemd

Doelgroep	Regeling	Opbrengst	Kosten	Privacy	Uitvoering	Aandachtspunten
Kinderen van minima	Kind-pakket	Kinderen kunnen meedoen	Door gemeente	Beveiliging	Huidige regelingen zonder pas	Niet stigmatiserend
Kinderen en volwassen en van minima	Kind-pakket en Meedoen	Stimulering lokale economie	Gemeente met klein eigen bijdrage instellingen	Traceerbaarheid	Pas	Anoniem maar maatwerk (individueel)
Kinderen, volwassenen senioren (minima)	Integratie van alle regelingen + bijstand	Sociale participatie en inclusie	Overheid, onderwijs en ondernemers samen		Pas in combinatie met website gemeente	Transparant in gebruik en niet fraude gevoelig
Alle inwoners van de gemeente	Creatieve business case, pas te koop voor iedereen	Sociale participatie inclusie en sociale cohesie, ook buiten de lokale context	Eigen belang overstijgen. bijdrage van alle stakeholders, incl. doelgroep, meest kwetsbare gratis, anders ruilcontract		Pas + webshop	Uitbreiding van gelden en doelgroep en besteedbaar buiten lokale grenzen
	Naast financiële steun begeleiding om uit huidige situatie te komen	Bewustwording			App	Zo min mogelijk kosten voor de gemeente
	Alleen in natura door 1 stakeholder				Geen meerwaarde van een pas door 1 stakeholder	Meer aanbieders naar lokaal (naar Nijkerk) trekken

Tabel 3. Samenvatting van de gesprekken met stakeholders.

Colofon

Tekst

Rijnbrink

Ontwerp

Rijnbrink

Oplage

Digitaal

Arnhem

Zeelandsingel 40
6845 BH Arnhem
Postbus 9052
6800 GR Arnhem
088 1970301

Nijverdal

Van Alphenstraat 11
7442 TW Nijverdal
Postbus 228
7440 AE Nijverdal
088 1970301

 @rijnbrink
 Rijnbrink
 Rijnbrink
 rijnbrink.nl

Rijnbrink